

Nordisk Skolebibliotekarforenings konference i Esbo, Finland Skolebiblioteket er ikke et rum!

Rapport skrevet av Karen Odegaard, Landsstyrelsen & Bent Rasmussen, redaktør af "SKOLEBIBLIOTEKET" i Danmark.

Nordisk Skolebibliotekarforenings konference i Esbo, Finland, var en god og positiv oplevelse. Masser af inspiration, hyggelig stemning, spændende mennesker, dejligt sted (Hanaholmens Kulturcentrum lige uden for Helsinki) og en fornem overrækkelse af Nordisk Børnebogspris 2009, der ikke længere er en honorær pris, men fulgt af 15.000 gode danske kroner.

Det er på alle måder givende at mødes med vore nordiske naboer og dermed styrke fællesskabet. Vi har meget til fælles i Norden – både historisk, kulturelt og ikke mindst mentalt. Vi kan give og lære meget af hinanden og derved se og skabe nye sider af læringscenteret i praksis. Det er også vigtigt i disse globale tider *ikke* at glemme det nordiske fællesskab. En måde er at komme rundt i de nordiske lande, besøge skoler og skolebiblioteker, men også – når lejlighed byder sig – at deltage i f.eks. Nordisk Skolebibliotekarforenings konferencer. Det kan varmt anbefales.

Ross Todd

Professor Ross Todd, der var hovedforelæseren på konferencen, var i mere end én forstand en gave til konferencen – ikke alene på grund af sin egen forelæsning, men også fordi han tog sig tid til at deltage i hele konferencen. Og hver gang han var aktiv i debatten – eller så noget på skolebesøget – gik han øjeblikkeligt op i "helikopteren" og kom med sine overordnede synspunkter, der flere gange var de rene øjenåbnere for os andre. Vi må – sagde han bl.a. – holde op med at tænke skolebiblioteker som informationssteder, som et rum. Vi skal tænke skolebiblioteker som dynamiske læringscentre. Han sagde også: "Don't lose the vision that school libraries make a difference!" – Hear, hear!

Evidens

Men – sagde Ross Todd videre – skolebibliotekets virksomhed mangler evidens. Vi ved, at skolebiblioteker fungerer, men vi ved for lidt om, hvad "outputtet" er. Det er bl.a. det, Todd arbejder med på Rutgers University i New Jersey, USA. Han pegede på det indlysende rigtige i, at eleven er i centrum for det, man gør i skolebiblioteket – og så førte han to vigtige ord frem, nemlig "transporting" og "transforming". Groft sagt kan man sige, at hvis eleven nøjes med "transporting", at sakse ting & sager fra bøger og internet, så sker der ikke en hujende fis oppe i hans/hendes hovede. Mange projektopgaver er efter referentens mening det rene "transporting". Det er derfor vigtigt, at der fokuseres på "transforming", at de fundne informationer transformeres til ny viden, der bliver resultatet af den vigtige proces inde i elevernes hoveder.

Gode råd

Ross Todd sluttede med 5 vigtige skolebibliotekssentenser – udviklingspunkter om man vil – som jeg ikke "husmandsoversætter" til dansk:

- **From information to knowledge**
- **Evidence-based practice**
- **Building teams and partnerships**
- **Engaging Web 2.0-tools to develop deep inquiry**
- **Re-imagining school libraries**

Og så handler det helt enkelt – iflg. Ross Todd – om at spørge, at tænke og kreere, skabe. **Ask – Think – Create!**

Ytterstam skole

Rektor – og skolebibliotekskonsulent i Esbo kommune – Hannele Frantsi er overbevist om, at mirakler kan ske, selv om ressourcerne langt fra er i top mht. skolebibliotekerne i Finland. Og hun er helt overbevist om, at fire personer kan gøre en forskel i det projekt, idet hun og tre kolleger har startet. Det handler kort sagt om at udvikle skolebibliotekerne i hele Esbo kommune. En anden forelæser – Gun Oker-Blom, direktør for Nordens Institut i Finland – sagde sådan lidt en passant, at et skolebibliotek i Finland kan være alt fra to små skabe til et super moderne kundskabscenter.

På Ytterstam skole (270 elever), hvor Hannele Frantsi er rektor, ligger skolebiblioteket rundt om en trappeopgang på 1. etage. Fornemt indrettet med små rum, hvor det er muligt at arbejde i små grupper, og så er der tillige en meget kreativ indretning. To skolebibliotekslærere har hver 1 time – skriver én! – ugentligt til at arbejde med skolebiblioteksområdet på skolen, og 6. klasserne sørger for at holde orden. Jo, du læste rigtigt!

Og hvordan synliggør man så skolebiblioteket på Ytterstam skole, i Esbo kommune med de beskedne midler, man har til rådighed?

Ja, for det første er der jo en hel masse, man ikke kan gøre, når ressourcerne nu er, som de er, men Hannele Frantsi og hendes kolleger har forstået Ross Todd. Man kan nemlig med god ret sige, at Esbo kommunes udviklingsmulighed netop findes i det faktum, at skolebiblioteket ikke er et rum, men en idé. Man har fx udformet et curriculum i ”information study skills” for 1.-9. klasserne. Endvidere arbejder man på at udvikle lærematerialer til nævnte curriculum, og Hannele Frantsi er også med ved bordet, når skolerne skal renoveres eller nybygges. Det bortforklarer imidlertid ikke, at de finske skolebibliotekarere står over for ganske store udfordringer, når det drejer sig om at synliggøre skolebiblioteket og skolebibliotekstanken. Det handler bl.a. om:

- at der ikke er regler eller love for skolebiblioteksvirksomhed i Finland
- at der i realiteten ikke er nogen skolebibliotekarere i de finske skoler – og altså heller ingen skolebibliotekaruddannelse
- at der ingen model er for tildeling af ressourcer til skolebiblioteksvirksomhed

Der forestår således et gedigent pionerarbejde med at udvikle skolebiblioteksområdet i de finske skoler, men Hannele Frantsi så ikke ud til at være modløs.

Anders Rusk

Anders Rusk, organisationsdirektør ved OAJ Lärarnas Fackorganisation, selv læreruddannet underspillede næsten Finlands gode PISA-resultater i sit overbevisende og skarpe indlæg. Vi må hellere begynde at tale mere om det, der foregår i klasserummet i stedet for udelukkende at fokusere på PISA-resultaterne. Efter hans mening findes der ingen recept for Finlands PISA-fremgang, fordi mange faktorer spiller ind – akkurat som i andre lande. I øvrigt mente han, at det finske skolesystem især var inspireret af de øst- og vesttyske skolesystemer. Endvidere skal det bemærkes, at der ikke er ret mange indvandrerbørn i Finland og derved er klasserne meget mere homogene og lettere at undervise samlet end hos os. Sprogopbygningen er mere enkel end f.eks. i det danske sprog. Dette – sammen med at læreruddannelsen også er længere end i DK - kan være nogle af forklaringerne på, at vi ikke klarer os så godt i disse undersøgelser som Finland.

Illustratoren Christel Rönns

Christel Rönns (f. 1960) er Master of Arts fra University of Art, grafisk linje, i Helsinki. Hun har også studeret ved University of Technology, arkitekturlinjen. Hun bor og arbejder som freelance illustratør og grafisk designer i Helsinki. Endnu har hun ikke fået udgivet noget i Danmark, men hun var et herligt bekendtskab. Levende, humoristisk og med stor gennemslagskraft forelæste hun om at være illustratør. Billederne skal give plads for fantasien – for alt findes naturligvis ikke i teksten. Det er illustratørens opgave at spille med i billederne, i bifigurerne, i handlingen. I en idealbog er teksten og billedet i symbiose med hinanden, de to dele kompenserer hinanden. Og så er billedet i øvrigt barnets ”tekst”, pointerede hun. Christel Rönns i øvrigt var en af Finlands repræsentanter i udstillingen ”Nordiske streger – Børnebogsillustrationer fra hele Norden”, der var tilrettelagt i forbindelse med IBBY’s verdenskongres i København i september 2008. Se ”SKOLEBIBLIOTEKET” Nr. 7-2008 (Katalogets side 13).

Læseforbilleder

Skolebibliotekar Elspeth Randelin, Ålandsøerne, tonede rent flag: Skolebiblioteket skal satse på de læsefremmende aktiviteter – og lad bare IT-satsningen vente til gymnasieniveauet! – Jamen, det sagde hun! Hun savnede forbilleder, når det drejer sig om læsning, og det havde man så selvfølgelig gjort noget ved på Ålandsøerne, bl.a. ved at finde idrætsfolk, forretningsmænd og musikere som forbilleder. Det væsentligste er nemlig – slog hun fast – ”att väcka läshungerna hos de unga”. Man kan være enig eller uenig med Elspeth Randelin, men hun brændte igennem – og det gør hun med garanti også til daglig i Mariehamn (på finsk Maarianhamina) på Ålandsøerne.

Prisoverrækkelsen

Formanden for juryen, Øystein Norvoll, Norge, motiverede valget af illustratøren og forfatteren Stian Hole, Norge, der vil kunne opleves på Danmarks Skolebibliotekarers konference ”Skolebiblioteket & dansk” på ”Gl. Avernæs” i januar 2010. Øystein Norvoll understregede: ”... Store deler av teksten i ”Garmanns gate” er en lavmælt samtale mellom Garmann og den gamle ”Frimerkemannen”. Samtalen mellom unge Garmann og den gamle sneier innom så vel de store filosofiske spørsmål som hverdagsfilosofiske betraktninger. Garmann med alle sine tanker finner et menneske som – aldersmessig er ulik ham selv, men som han er åndelig i slekt med. Hvor er foreldregenerasjonen i dine bøker? Har de ikke tid til å kose med katta, samle på frimerker, stelle med herbariet og ta opp de store og små spørsmål sammen med barn? Er det de helt unge og de gamle som har tid til undring og filosofering. Er det i årene mellom barndom og alderdom at disse trekkene ved oss mennesker synes tapt?

Den actionpregete delen av ”Garmanns gate” er i begynnelsen av boka. Vi uroes av kråka som flyr inn på permoppslaget, av brannbilen på senga til Garmann, av seierssikre Roy og av nummer 13 på postkassen til ”Frimerkemannen”. ”Livet er aldri trygt” sier pappa. Og før udåden med ildspåsettinga, ser vi Roy hviske fristelsen inn i øret på Garmann. Et urgammelt bilde!

Vi synes du gjennom teksten har fått fram barns tanker og observasjoner på en fin måte. Garmann har gjort opp status: han kan skrittene til skolen, vet hvor mange dager det er til sommerferien og mange andre observasjoner. Og han blir til overs når klassen velger fotballag i friminuttene. Han ser allikevel ut til å leve et godt liv – ei trygg sjel – med andre ord!”

Formanden for Nordisk Skolebibliotekarforening Gert Larsen, Danmark, overrakte prisen – der blev uddelt for 24. gang – og et diplom lavet af Jens Bach Andersen. Stian Hole takkede, og redaktøren på Cappelen & Damm hyldede prismodtageren. Se i øvrigt ”SKOLEBIBLIOTEKET” Nr. 8-2009, hvor man kan læse et portræt af prismodtageren.

Foreningsnyt

Formanden Gert Larsen, Albertslund, havde valgt at trække sig tilbage efter 7 år som formand for Nordisk Skolebibliotekarforening, hvor han har ydet en fornem indsats. Ny formand blev Christina Green, Sverige. Den danske repræsentant i foreningens bestyrelse er Karen Odegaard, der har fået posten som næstformand. De øvrige i bestyrelsen er Paulina Andreasen, Færøerne (kasserer), Oddrun Gundersen, Norge (sekretær), Björg Sigurðardóttir, Island (webmaster) og Carola Sjöblom, Finland. Sidstnævnte havde sammen med dygtige kolleger i Esbo arrangeret den nordiske konference.

Ønske

Til slut kunne vi ønske, at langt flere havde mulighed for og vilje til at deltage i sådanne konferencer, men det er ikke let i disse "krisetider". Man kommer beriget hjem med idéer, oplevelser og ikke mindst venskaber, som varer og kan bruges i skolen, og der udfoldes en idérigdom, som alle kan have stor glæde af.